

HER TÜRK DEVLETLER BİRLİĞİ: TURANCILIK

Hatice KAHRIMAN*

Turancılık 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan bir kavramdır. Söz konusu kavramın özünde tüm Ural-Altay kavimlerinin birlik ve beraberliği arzusu yatmaktadır. Bu doğrultuda Hazar Denizi'nin iki yakasını bir araya getirmek suretiyle Çin Seddi'ne kadar uzanan bütün Türk toplumlarını içine alan; Orta Asya, Kafkasya, Hazar, Ön Asya ve Balkanlar'da yaşayan Türk asıllarını birleştirme ülküsüne Turancılık adı verilmektedir. Turancılık fikri Türklerin sınıır, coğrafya, din, inanç ve cinsiyet ayrımı yapılmaksızın birleştirilmesine dayanmaktadır. Turancılık fikrini savunanlar; Tatar, Azeri, Kumuk, Karaçay-Balkar, Nogay, Kazak, Türkmen, Özbek, Kırgız, Karakalpak, Yakut, Tuva, Hakas ve Uygur Türklerinin bir bütün olarak yaşamaları için Turan Birliği'nin gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Çevresinde Türk nehirlerinin bulunduğu Orta Asya coğrafyasında yer alan bölge Turancılıkta bir hayli önemlidir. Öyle ki Ceyhun Nehri'nin etrafında birçok Türk devleti kurulmuş olup Türkler bu bölgeden tüm dünyaya yayılmışlardır.

Ural-Altay, Fin ve Macar halklarının birliğini savunan Turancılık, Macar siyasi kimliğini tehdit eden Pancermenizm ve Panslavizm'e bir tepki olarak Macaristan'da doğmuştur. Ayrıca Turancılığın ortaya çıkışı 19. yüzyılın sonlarına doğru Avrupa toplumlarının ve Doğu imparatorluklarının çöküşe geçtiği döneme denk gelmektedir. Macar aydınları Osmanlı'ya gelerek Türkçülük fikrini tartışmaya başlamışlardır. Osmanlı Devleti'nde Türk Birliği, Kırım Türkü olan Yusuf Akçura'nın "Üç Tartı-ı Siyaset" yazısı ile gündeme girmiştir. Turan, Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtaracak bir fikir olarak görülmüştür. Akçura'dan sonra Ziya Gökalp "Türkçülüğün Esasları" adlı kitabında Turancılığı ele almıştır. Ziya Gökalp, Türkçülüğün fikir babası olarak kabul edilmiştir.

Kurtuluş Savaşı yıllarında öne çıkan fikir akımı "Türkçülük /Turancılık" olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk, Turancılık fikrini benimsememiştir. Çünkü Atatürk'e göre bu bir dış mesele olmakla beraber vatanın bağımsızlığı ve bütünlüğü daha önde gitmiştir. Bu minvalde Turancılık Erken Cumhuriyet Döneminde etkin bir görüş olarak kabul görmemiştir. Gökalp de konuya ilişkin görüşlerini "Uzak diyarlardaki Oğuz, Tatar, Özbek, Kazak, Kırgız, Yakut ve diğer Türk toplulukları dilde, edebiyatta, kültürde birleştirilmeli." şeklinde ifade etmiştir. Atatürk'ün vefatının ardından 1940'lı yıllarda Turancılık fikri birçok düşünürü etkisi altına almıştır. Bu dönemde Turancılığı savunan düşünürler arasında Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan ve Alparslan Türkeş yer almıştır. Aralarında Turancılık fikrinin bir dış mesele olmadığını aksine iç mesele haline getirilmesi gerektiğini düşünenler de vardır.

Buradan da anlaşılacağı üzere Turancılık, Anadolu toprakları dışında diğer Türk Topulukları arasında ortaya çıkmış ve zamanla hem Osmanlı Devleti hem de diğer Türk Devletleri tarafından benimsenen bir görüş halini almıştır. Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte Türk milliyetçiliği ve Turancılık kavramları birbirinden ayrıştırılmıştır. Böylelikle Turancılık ideolojisi terk edilmiştir. Milliyetçilik, yeni devletin resmî ideolojisi olarak düşünsel çerçevede varlığını devam ettirmiştir. Ancak Türkiye Cumhuriyeti'nde Turancılık yerini 'milli sınırlar içinde milli devlet görüşüne' bırakmıştır.

---

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Üçüncü Sınıf Öğrencisi